

PENOVÉ

SLOVAK
PEN
CENTRE

NOVINKY

NO. 1

NO - NO - NO
PEN NEWS

Volume 1, No. 1, December 2004

SLOVENSKÉ CENTRUM PEN – BRATISLAVA

Čo je PEN?

Zveľaďovať literatúru,
brániť slobodu vyjadrenia

Medzinárodný PEN Svetové združenie spisovateľov

Medzinárodný PEN (International PEN) je jediná naozaj celosvetová organizácia spisovateľov. Má 141 miestnych centier. Členmi PEN môžu byť spisovatelia bez ohľadu na národnosť, rasu či náboženstvo, pokiaľ písomne prejavia súhlas s Chartou PEN. PEN má štatút konzultanta pri UNESCO.

Medzinárodný PEN vznikol v Londýne po prvej svetovej vojne v roku 1921. Bol reakciou na smutné rozdelenie svetových intelektuálov v časoch prvej svetovej vojny. Medzi zakladateľmi PEN boli známi spisovatelia ako Joseph Conrad, George Bernard Shaw a John Galsworthy, prvý prezident PEN, nositeľ Nobelovej ceny.

Akronym PEN je zložený z anglických pomenovaní tvorcov literárnych žánrov: Poets (básnici), Playwrights (dramatici), Essayists (esejisti), Editors (redaktori, novinári), Novelists (románopisci), čo v súhrne tvorí anglické označenie Pen (pero) ako nástroj literárnej tvorby.

Miestne centrá PEN sa schádzajú raz ročne na výročnom kongrese Medzinárodného PEN v niektorom meste sveta, kde sa informujú o činnosti a vytyčujú úlohy na najbližšie obdobie

Na čele Medzinárodného PEN ako prezidenti alebo vice-prezidenti stáli poprední svetoví spisovatelia (z nich viacerí nositelia Nobelovej ceny) ako Alberto Moravia, Arthur Miller, Heinrich Böll, Léopold Sédar Senghor, Mario Vargas Llosa, Nadine Gordimerová a iní. Od roku 2003 je prezidentom Medzinárodného PEN český básnik a bývalý diplomat Jiří Gruša.

Slovenské centrum PEN

Vznik

Československý PEN vznikol v roku 1925 v Prahe a predsedom bol Karel Čapek. Spisovatelia PEN sú odporcami totalitných režimov a verejne ich pranierujú. Preto v časoch nacizmu a komunizmu bola činnosť PEN zakázaná alebo obmedzovaná. Slovenské centrum PEN bolo založené 31. októbra 1989 v Bratislave. Slovenské znenie Charty PEN podpísalo 31 spisovateľov rôznych generácií a názorov, napr. Ladislav Ballek, Martin Bútora, László Dobos, Dušan Dušek, Lubomír Feldek, Andrej Ferko, Lajos Grendel, Daniel Hevier, Anton Hykisch, Rudolf Chmel, Klára Jarunková, Vincent Šikula, Ján Strasser, Martin M. Šimečka, Pavel Vilikovský, Peter Zajac, Štefan Žáry, Miloš Žiak a ďalší.

Nedávnym predsedom SC PEN bol Gustáv Murín. Po valnom zhromaždení 6. júna 2004 nový výbor SC PEN zvolil za predsedu Antona Hykischu.

Významným príspevkom Slovenského centra PEN v medzinárodnom meradle je Svetová knižnica PEN v Bratislave. Bola založená 22. februára 2001 za prítomnosti donátorov kníh z desiatok štátov na čele s veľvyslancom USA. Tento knižný fond bol premiestnený v roku 2005 do priestorov multimediálneho centra renovovanej Univerzitnej knižnice v Bratislave.

Poslanie a ciele PEN

Možno ho vyjadriť ústredným heslom Medzinárodného PEN: „Zveľadovať literatúru - brániť slobodu vyjadrenia“ ("Promoting literature - defending freedom of expression").

1. Budovať svetové spoločenstvo spisovateľov a rozvíjať ich vzájomnú solidaritu v zmysle Charty PEN.

2. Dôraz na propagáciu literatúry a čítania v občianskej spoločnosti.

3. Podpora prístupu k svetovej literatúre napriek jazykovým a kultúrnym bariéram (rozvoj prekladateľskej činnosti, výmena literárnych diel).

4. Obrana slobody slova, literárnej tvorby a podpora utláčaným spisovateľom a novinárom kdekolvek na svete.

Zabezpečenie činnosti

Každé centrum PEN si zabezpečuje financovanie svojej činnosti z členských príspevkov a zo sponzorských darov. Medzinárodné centrum v Londýne získava financie z časti členských príspevkov miestnych centier. Navyše spravuje Nadáciu Medzinárodného PEN (International PEN Foundation), ktorá získava sponzorské príspevky a dary z celého sveta.

Charta PEN

1. Literatúra, hoci pôvodom národná, nepozná hraníc a aj napriek politickým, či medzinárodným krízam by mala zostať vo voľnom obehu medzi národmi.

2. Umelecké diela, dedičstvo celého ľudstva, by za nijakých okolností, a najmä v čase vojen, nemali byť poznačené národnými či politickými vášňami.

3. Členovia PEN by mali v každom čase využiť vsetok svoj vplyv v záujme dobrého porozumenia a vzájomnej úcty medzi národmi, zaväzujú sa, že vynaložia všetky svoje sily na rozptýlenie rasovej, triednej a národnej nenávisťi a na podporu ideálu jedného ľudstva žijúceho v mieri na celom svete.

4. PEN zastáva zásadu nehatenej výmeny myšlienok v rámci jedného národa i medzi všetkými národmi, a členovia sa zaväzujú, že sa postaví proti akejkolvek forme potlačania slobody vyjadrenia v krajine a v spoločnosti, ku ktorej patria, ako aj na celom svete, kde je to len možné. PEN hlása slobodu tlače a stavia sa proti svojvoľnej cenzúre v čase mieru. Je presvedčený, že nevyhnutné napredovanie sveta k dokonalejšie organizovanému politickému a ekonomickému poriadku si kategoricky vyžaduje slobodnú kritiku vlád, organizácií a inštitúcií. A keďže sloboda predpokladá dobrovoľnú zdržanlivosť, členovia sa zaväzujú bojovať proti takým nešvárom slobodnej tlače ako lživé informácie, úmyselné klamstvá a skresľovanie faktov v záujme politických a osobných cieľov.

Slovenské centrum PEN – Slovak PEN Centre
Laurinská č. 2, 815 08 Bratislava